

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2 vtrum raptus pertineat ad vim cognoscitiuam, vel ad appetitiuam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

apprehensione dicitur rapi, etiā si eleuetur ad ea, ad quae naturaliter ordinatur: dum tamen hoc nō fiat ex propria intentione, sicut accidit in somno, qui est secundum naturam: unde non potest proprie raptus dici. Huiusmodi autem abstractio, ad quemcumque fiat, potest ex triplici causa contingere. Vno modo, ex causa corporali: sicut accidit in his, qui propter aliquam infirmitatem alienationem patiuntur. Secundo modo, ex virtute demonū, sicut patet in arreptitijs. Tertio modo, ex virtute diuina: & sic loquimur nūc de raptu, prout. s. aliquis spiritu diuino eleuatur ad aliqua supernaturalia cū abstractione a sensibus, secundum illud Ezechiel. 8. Spiritus eleuauit me inter caelum & terram, & adduxit me in Hierusalem in visione Dei. Sciendum tamen, q̄ rapti quandoque dicitur aliquis non solum propter alienationem a sensibus, sed etiam pp alienationem ab his quibus intendebat, sicut cum aliquis patitur euagationem mētis prater propositum: sed hoc non ita proprie dicitur.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod naturale est homini, vt in diuina tēdat per sensibiliū apprehensionem, secundum illud Rom. 1. Inuisibilia Dei per ea, quae facta sunt, intellecta conspiciuntur: sed iste modus, quod aliquis eleuetur ad diuina cum abstractione a sensibus, non est homini naturalis.

AD SECUNDVM dicendum, q̄ ad modū, & dignitatē hominis pertinet, q̄ ad diuina eleuetur ex hoc ipso, quod homo factus est ad imaginem Dei. Et quia bonum diuinum in infinitum excedit humanam facultatem, indiget homo, vt supernaturaliter ad illud bonum capiendum adiuuetur, quod fit per quodcumque beneficium gratiae. Vnde quod sic eleuetur mens a Deo per raptum, nō est contra naturam, sed supra facultatem naturā.

AD TERTIVM dicendum, quod uerbum Damasceni est intelligēdū quantū ad ea, quae sunt p̄ hominē faciēda. Quantum ad ea, quae excedit liberi arbitrij facultatem, necesse est, quod homo quadā fortiori operatione eleuetur: quae quidem quantum ad aliquid, potest dici coactio, si scilicet attendatur modus operationis: non autem si attendatur terminus operationis, in quem natura hominis, & eius intentio ordinatur.

ARTICVLVS II.

Utrum raptus magis pertineat ad vim cognoscitiuam, quam ad vim appetitiuam.

AD SECUNDVM sic proceditur. Videtur, q̄ raptus magis pertineat ad vim appetitiuam, quam ad vim cognoscitiuā. Dicit. n. Dion. 4. c. de diu. no. Est autem ecstasis faciens diuinus amor: sed amor pertinet ad vim appetitiuam. ergo & ecstasis, siue raptus.

¶ 2. Prater Grego. dicit in 2. Dialog. q̄ ille qui porcos paut, euagatione mētis, & immūditie sub semetipso cecidit, Petrus vero, quem angelus soluit, eiusq; mētē in ecstasi rapuit, non extra se quidem, sed supra semetipsum fuit: sed ille filius prodigus per affectum in inferiora dilapsus est. ergo etiam & illi qui rapiuntur in superiora, per affectum hoc patiuntur.

¶ 3. Prater Super illud Psal. 30. In te Domine speraui, non confundar in aeternum, dicit Glossa* in expositione tituli. Ecstasis graece, latine dicitur excessus mentis, qui fit duobus modis vel pauore terrenorum, uel mente rapta ad superna, & inferiorum obliuia: sed pauor terrenorum ad affectum pertinet. ergo

etiam raptus mentis ad superna, qui est raptus nūc, pertinet ad affectum.
SED CONTRA est, quod super illud Ego dixi in excessu meo, omnis homo mens alienatur, sed aliqua inspiratione reuertitur ad sum assumentur: sed reuelatio pertinet ad vim cognoscitiuam. ergo & ecstasis, siue raptus.

RESPONDEO. Dicendum, quod de raptu loqui possumus. Vno modo, quantum ad aliquis rapitur: Er sic proprie loquimur, potest pertinere ad vim appetitiuam, & cognoscitiuam. Dicitur enim quod raptus pertinet propriam inclinationem eius quod est motus appetitiuus virtutis est quod raptio ad bonum appetibile. Vnde proprie ex hoc, quod homo appetit aliquid, non p̄ se mouetur. Alio modo, potest esse quantum ad suam causam: & sic potest esse ex parte appetitiuus virtutis. Et hoc est q̄ appetitus ad aliquid vehementer afficitur, quod ex violentia affectus boni ab alijs alienatur. Habet etiam effectus in tua virtute, cum scilicet aliquis delictum quae rapitur. Vnde & Apostolus dicit de solum ad tertium celum, quod pertinet ad plationem intellectus: sed etiam in partem pertinet ad affectum.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod raptus aliquid supra ecstasim. Nam ecstasis proprie dicitur excessum a seipso, secundū quod dicitur extra suā ordinationē ponitur: sed raptus addit violentiam quandam. Potest igitur vim appetitiuam pertinere, puta, cum appetitus tendit in ea, quae extra ipsum sunt: hoc Dionysius dicit, quod diuinus amor tendit ad res amatas. Vnde postea dicitur: ipse Deus, qui est omnium causa, per amorem bonitatis extra seipsum tendit ad omnia existētia: quamuis etiam hoc diceretur de raptu, non deligere amor esset causa raptus.

AD SECUNDVM dicendum, quod raptus est duplex appetitus, scilicet intellectus, & uoluntas, & sensitiuus, qui dicitur sensitiuus, ut appetitus homini, ut appetitus datur appetitus superiori, & superioris rationem. Dupliciter ergo homo secundum raptum potest fieri extra seipsum. Vno modo appetitus intellectus totaliter in diuina terminis his, in quae in elmat appetitus sensitiuus sic Dionysius dicit in 4. de diu. no. quod virtute diuini amoris ecstasis faciente, ego, iam non ego: uiuit uero in me. Chrysostomus modo, quando pratermissio appetitus inferioris: & sic ille qui porcos paut, in inferiora cecidit. Et iste excessus, vel ecstasis, potest quod ad rationem raptus, quoniam appetitus superior est magis homini proprius, quod homo ex violentia appetitus inferioris, raptus ad motu appetitus superioris, magis ab eo, quod est sibi proprium: quoniam sibi violentia, q̄ uoluntas potest raptus passio sit, q̄ uisum rationis totaliter

Cap. 4. de diu. no. par. 1. non remouet a fine. lib. 2. c. 1. circa ea med.

Est August. Psal. 70. in prin. illius, tom. 8. EXSASIS

tingit in his qui propter vehementiam ire, uel amoris inaniunt. Considerandum tamen quod uterque excessus secundum appetitum existens, potest causare excessum cognoscitiue virtutis, uel quia mens ad quaedam intelligibilia rapiatur alienata a sensibus, uel quia rapiatur ad aliquam imaginariam uisionem, seu phantasticam apparitionem.

AD TERTIUM DICENDUM, quod sicut amor est motus appetitus respectu boni, ita timor est motus appetitus respectu mali. Unde eadem ratione ex utroque potest causari excessus mentis, praesertim cum timor ex amore causetur, sicut August. dicit * 14, de ciuit. Dei.

Super Questioni centesima septuaginta simoniana Aristoteli terminum.

ARTICVLVS III.

Utrum Paulus in raptu uiderit Dei essentiam.

AD TERTIUM sic proceditur. Videtur quod Paulus in raptu non uiderit Dei essentiam. Sicut enim de Paulo legitur quod est raptus usque ad tertium caelum, ita & de Petro legitur Act. 10, quod cecidit super eum mentis excessus: sed Petrus in tuo excessu non uidit Dei essentiam, sed quandam imaginariam uisionem. ergo uidetur quod nec Paulus Dei essentiam uiderit.

¶ 2 Præc. Visio Dei facit hominem beatum: sed Paulus in illo raptu non fuit beatus: alioquin nunquam ad uitam huius miseriam redisset, sed corpus eius fuisset per redemptionem animam glorificatum. sicut erit in sanctis post resurrectionem, quod pater esse falsum. ergo Paulus in raptu non uidit Dei essentiam.

¶ 3 Præc. Fides, & spes esse non possunt simul cum uisione diuinae essentiae, ut habetur 1. ad Corinth. 13. sed Paulus in statu illo habuit fidem, & spem. ergo non uidit Dei essentiam.

¶ 4 Præc. Sicut August. * dicit 12. super Genesim ad litteram. Secundum uisionem imaginariam quaedam similitudines corporum uidentur: sed Paulus in raptu dicitur quasdam similitudines uidisse, puta, tertii caeli, & paradisi, ut habetur 2. ad Corinth. 12. ergo uidetur esse raptus ad imaginariam uisionem, magis quam ad uisionem diuinae essentiae.

SED CONTRA est, quod August. * determinat in libro de uidendo Deum ad Paulinam, quod ipsa Dei substantia a quibusdam uideri potuit in hac uita positus, sicut a Moyse, & Paulo, qui raptus audiuit ineffabilia uerba, quae non licet homini loqui.

RESPONDEO. Dicendum, quod quidam dixerunt Paulum in raptu non uidisse ipsam Dei essentiam, sed quandam resplendentiam elati-

tatis ipsius. Sed contrarium manifeste in eo quo ad multa credo la exitus in actu simpliciter: quo ad illa uero, quae uidentur in actu sub conditione, & preparatione animi, si quod etiam crederet si non uidisset: Et hac solutione utendum est, cum de uisionibus prophetarum, & eorum fide est quaestio.

Super

vidit, Deus, absque te, quae praeparasti diligentibus te, & ideo conuenientius dicitur, quod Deum per essentiam uidit.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod mens humana diuinitus rapitur ad contemplandum ueritatem diuinam tripliciter. Vno modo, ut contempletur eam per similitudines quasdam imaginarias: & talis fuit excessus mentis, qui cecidit supra Petrum. Alio modo, ut contempletur ueritatem diuinam per intelligibiles effectus, sicut fuit excessus Dauid, dicens, Ego dixi in excessu meo, omnis homo mendax. Tertio modo, ut contempletur eam in sua essentia: & talis fuit raptus Pauli, & etiam Moyse, & talis congruenter. Nam sicut Moyse fuit primus doctor Iudaeorum, ita Paulus fuit primus doctor Gentium.

AD SECUNDUM dicendum, quod diuina essentia uideri ab intellectu creato non potest, nisi per lumen gloriae, de quo dicitur in Psal. 35. In lumine tuo uidebimus lumen: quod tamen dupliciter participari potest. Vno modo per modum formae immanentis: & sic beatos facit sanctos in patria. Alio modo, per modum cuiusdam passionis transeuntis, sicut * dictum est de lumine prophetiae: & hoc modo lumen illud fuit in Paulo, quando raptus fuit. Et ideo ex tali uisione non fuit simpliciter beatus, ut fieret redundantia ad corpus, sed solum secundum quid: & ideo talis raptus aliquo modo ad prophetiam pertinet.

AD TERTIUM dicendum, quod quia Paulus in raptu non fuit beatus habitualiter, sed solum habuit actum beatorum, consequens est, ut simul tunc in eo non fuerit actus fidei: fuit tamen simul in eo fidei habitus.

AD QUARTUM dicendum, quod nomine tertii caeli potest uno modo intelligi aliquid corporeum: & sic tertium caelum dicitur caelum empyreum, quod dicitur tertium respectu caeli aerei, & caeli sideris: uel potius respectu caeli sideris, & respectu caeli aerei, siue crystallini. Et dicitur raptus ad tertium caelum, non quia raptus sit ad uidentum similitudinem alicuius rei corporeae, sed propter hoc, quod locus ille est contemplationis beatorum. Unde

Gloss. dicit * 2. ad Corinth. 12. quod caelum tertium est spirituale caelum, ubi angeli & sanctae animae fruuntur Dei contemplatione. Ad quod cum dicit se raptus esse in aeternum. Alio modo, per tertium caelum potest intelligi aliqua uisio supermundana, quae potest dici tertium caelum tripliciter. Vno modo, secundum ordinem potentiarum cognoscitiuarum, ut primum caelum dicatur uisio supermundana corporalis, quae fit per sensum, sicut uisa est manus scribentis in pariete, Daniel. 5. Secundum autem caelum sit uisio imaginaria, puta, quam uidit Isa. & Ioan. in Apocalyp. Tertium uero caelum dicatur uisio intellectualis, ut Augustinus * exponit 12. super

Secunda Secunda S. Tho.

HHH 3 per

Lib. 2. ca. 13. & 28. to. 1. Et epist. ad ca. 13. to. 2.

D. 102.

Psal. 115.

D. 486.

1. 1. art. 2. D. 986.

Gloss. ordinaria ibid.

Lib. 12. cap. 28. tom. 3.